

VE

juraj.nemec@umb.sk

juraj.nemec@econ.muni.cz

Ciele

- A: Pochopiť podstatu úlohy štátu podľa zvolenej vetvy ET
- B: Podrobne zvládnuť svoju „špecializáciu“

Otázka, aký veľký má byť verejný sektor, je jednou z otázok, pri ktorej sa zdá, že je možné na ňu teoreticky alebo experimentálne odpovedať, avšak pri bližšom skúmaní sa ukáže, že odpoveď je skôr výsledkom zhodnotenia skúseností a realizáciou určitého zámeru.

Táto otázka nemá charakter typu problému ako konštruovať kozmickú loď, ale je podstatne bližšie otázke, kde hľadať ľudské šťastie.

J.E. Powell (1968)

Funkcie VF/štátu (neoklasika)

- Alokačná:
  - Zlyhanie trhu
- Distribučná:
  - solidarita
- Stabilizačná:
  - makroekonomická
- Regulačná:
  - Právny štát

„Zlyhanie trhu“

- Konkurečné trhy: first best
  - Za predpokladu:
    - A: Racionality
    - B: Informovanosti
    - C: Konkurencie
    - D: Neexistencie kolektívnych statkov
    - E: Neexistencie externalít

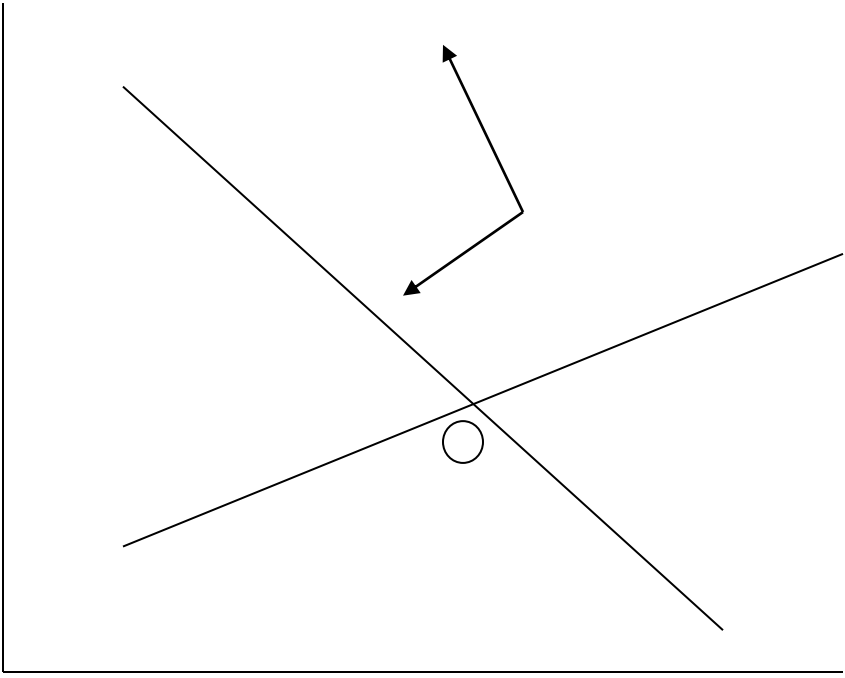
Kolektívne statky

- Nedeliteľnosť
- Nevylúčiteľnosť

Externality

- Situácie, kedy niekomu vzniká úžitok, za ktorý neplatí (pozitívna externalita) alebo škoda, za ktorú nie je kompenzovaný - odškodnený (negatívna externalita).

Graf č. 7 Ekonomická nerovnováha a jej zmena vplyvom štátnej intervencie

„Život každého občana, jeho sloboda, ani majetok nie sú bezpečné, pokiaľ zasadá zákonodárne zhromaždenie“

Zlyhanie štátu: Public Choice

- Problém rozhodovania vo verejnom sektore
- Neefektívnosť politických procesov
  - Úžitková funkcia politikov (korupcia)
  - Reálna neexistencia efektívnych foriem verejnej voľby (Arrowova teoréma)
- Neefektívnosť byrokracie

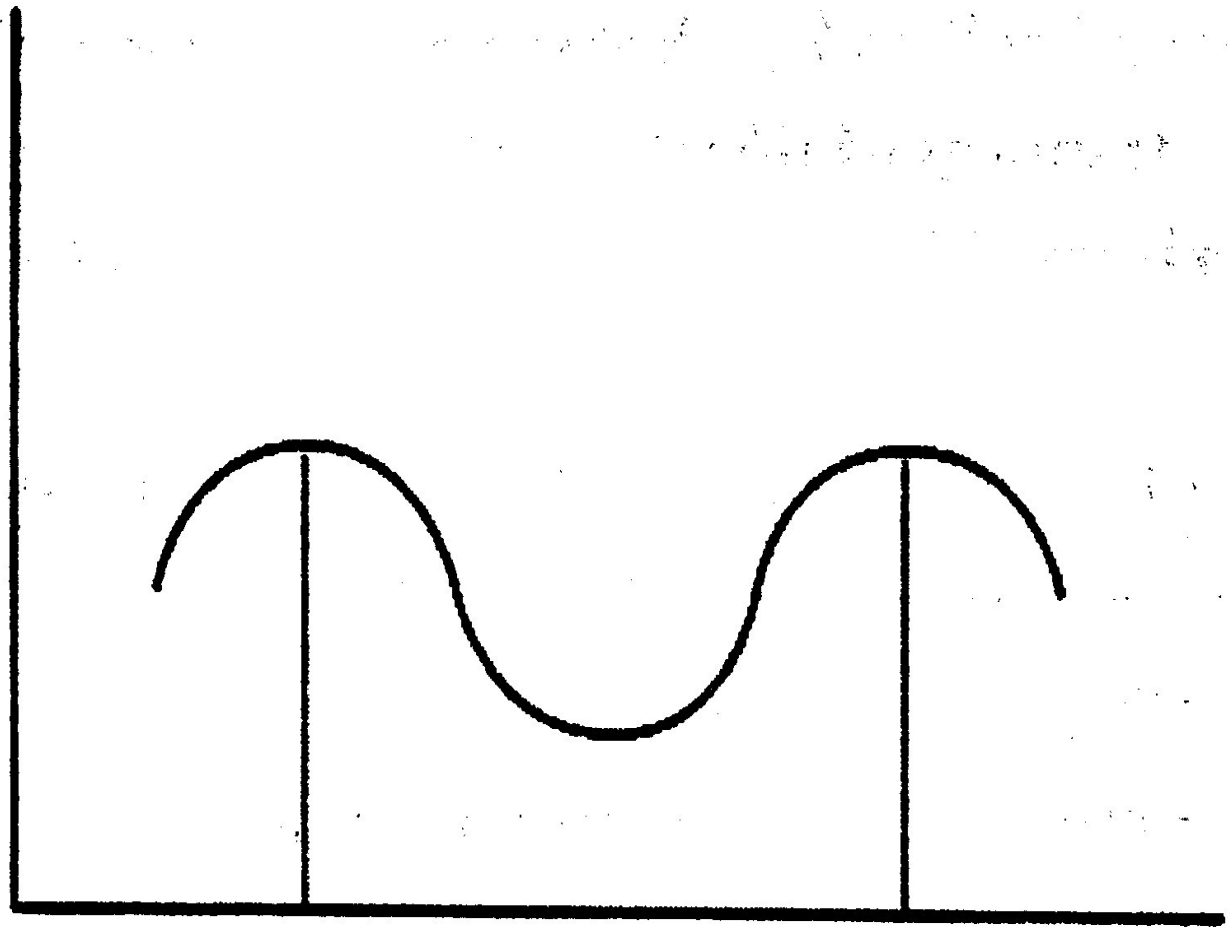
Všeobecný problém štátnych intervencií

- Problémy spojené s jednoznačným definovaním požadovaného optimálneho výsledného stavu (nie vždy vieme, čo je optimálny výsledok štátnej intervencie).
- Problémy spojené so zložitou definovať optimálny postup na dosiahnutie vytýčeného cieľa (nie vždy vieme, ako cieľ dosiahnuť).
- Problémy spojené s tým, že štátne intervencie vyvolávajú množstvo rôznych reakcií, ktoré nie je možné presne a v plnom rozsahu predvídať (nikdy nevieme presne, čo sa ako dôsledok štátnej intervencie skutočne stane).

Politický proces

- Kooperovať – väzňova dilema?
- Úžitková funkcia politikov (politický cyklus, volič medián).
- Problém kolektívneho rozhodovania.

**Miera reakcie
na požiadavky
voličov**

obdobie volieb I

obdobie volieb II

Kolektívna voľba I

Základné postupy verejnej voľby
a politických rozhodovacích procesov sú:

- a) jednomyseľná zhoda
- b) väčšinové pravidlá
- c) hlasovanie podľa počtu bodov
- d) pluralitné hlasovanie.

Jediná forma hlasovania, ktorá zaručuje, že nikto nebude poškodený (t.j. garantuje efektívnosť) je prijímanie rozhodnutí na základe jednomyseľnosti, alebo aspoň nikto nesmie byť proti.

Parkinsonove zákony byrokracie:

- Úradník chce rozširovať počet svojich podriadených a nie počet konkurentov.
- Úradníci sa zamestnávajú prácou navzájom.
- Ak existuje čo i len jedna možnosť na odsunutie dôležitého rozhodnutia, či už súkromného alebo obecného, tak ju dobrá byrokracia nájde.

Byrokracia

Maximalizuje individuálnu
užitočnosť a nie
spoločenské blaho!?!